

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: „Vztahování se k druhému člověku v etice E. Levinase“

Autor práce: Adéla Volfová

Obor studia: Sociální a charitativní práce

Práce studentky Adély Volfové se zabývá problematikou intersubjektivního vztahu v myšlení Emmanuela Levinase. Tento intersubjektivní vztah je chápán jako vztah bytostně etický. Struktura práce je poměrně dobrá, kupříkladu poslední kapitola „Tělesnost a slast“ však měla být zařazena na začátek práce, poněvadž se v ní popisuje vznik identity Já, která tvoří předpoklad k charakteristice vztahu k Druhému.

Již z „Úvodu“ je bohužel zřetelné, že autorka nedokáže Levinasovo myšlení uchopit v celé jeho hloubce a poněkud se v něm ztrácí. Jakkoliv autorka cituje Levinasova díla a čerpá ze sekundární literatury, chybí vlastní vhled do dané tematiky. Práce je ve velké míře poplatná sekundární literatuře. Levinas nepostupuje „nesystematicky“ (str. 6), nýbrž a-systematicky. Nesdílím zařazení Levinasova myšlení do tzv. dialogického personalismu (str. 8), ale jde samozřejmě o legitimní interpretaci, které má své zastánce a v českém prostředí je poměrně rozšířená. Mrzí mne to, ale práce obsahuje mnoho obsahových nedostatků. Nepochopení ukazuje např. věta „Casper a Poláková tvrdí, že původ západní filosofie pramení v řeckém myšlení“ (str. 9): to, že filosofie má svůj počátek v řecké filosofii je *fakt*. Autorka píše věty typu „Pravdou není bytí ani žádná jeho kategorie. Pravdu označuje Levinas jako konec svrchovanosti bytí. A míní tím fakt, že kontakt s pravdou není vyživován v předešlém zakotvení v bytí, není participací jako jednou ze svrchovaných kategorií bytí. Důraz zde klade na vztah s druhou bytostí, který je podstatný při hledání pravdy. Pokud by vztah nebyl navázán, zbylo by zde pouze bytí, pravda by tak nemohla být poznána.“ (str. 9), z kterých je patrné, že není pochopeno, co Levinas tvrdí. V těchto formulacích není jasné, co se tím míní. Takovýchto míst je bohužel v práci více (např. věta „Člověk je *Dasein* a vše vztahuje k sobě, není oproštěn od subjektivního vnímání.“ To je řečeno ve vztahu k Heideggerově myšlení na str. 13). Dalším příkladem je charakteristika pojmu „exteriorita“ jako „možnost nahlédnout Druhého jako toho, kdo nás přesahuje v jedinečnosti a jinakosti“ (str. 10). Jenže Levinas právě tvrdí, že Druhého nelze *nahlédnout* a nejde o to, že přesahuje *mne*. Druhý se mi *vyjevuje* ve své bytostné jinakosti. Věta „Totalizaci brání Nekonečno Druhého.“ (str. 12) není jako taková srozumitelná na začátku práce – této výpovědi musí předcházet fenomenologie druhého člověka. Teprve potom je nahlédnutelné, co Levinas svoji tezí myslí. Při odkazech na filosofii M. Heideggera mělo být pracováno s primárním textem „Bytí a čas“ (str. 12n.). Některé věty jsou sami o sobě nesrozumitelné a autorka by musela vysvětlit, co jimi vlastně míní: např. „Jelikož Já si naslouchá ve svém myšlení, má obavy ze svého hlubokého myšlení, až je sobě někým jiným. Nachází tedy naivitu ve svém myšlení prostřednictvím myšlení, které jde dopředu, které mu umožňuje si naslouchat, až se začne v této cizotě ztrácet.“ (str. 14). Nebo u věty „Rozprava je něčím pro nás cizím, je to neznámá zkušenost.“ (str. 15) se čtenář ptá, proč je rozprava, řeč něco pro nás cizího? Dále není pravdou, že by si Levinas myslel, že v tváři Druhého nás zavazuje Desatero (str. 19). Levinas hovoří pouze metaforicky o tom, že pohled druhého člověka říká „nezabiješ“. V některých pasážích dochází k opakování již řečeného (např. str. 20). I věta „Levinas tvrdí, že se nelze dopracovat k ideji Nekonečna prostřednictvím rozumu.“ (str. 21) ve své formulaci nedává smysl, neboť ideu mám vždy ve svém myšlení. Na jiném místě musí autorka vysvětlit protimluv: Jestliže píše, že „Subjektivita je založena teprve až se vztahem k Druhému. Sama o sobě se nenachází.“ (str. 23), ale předtím bylo řečeno, že identita Já je předpokladem vztahu – jak má čtenář tento protiklad chápat? V kapitole o tělesnosti chybí vypracování rozdílu vzhledem k tělesnosti v erotickém vztahu a ve vztahu etickém (str. 29n.), který je v Levinasově filosofii přítomen.

Po formální stránce splňuje práce v plné míře požadovaná kritéria na bakalářskou práci: práce má 37 stran a je na dobré až přijatelné jazykové a stylistické úrovni. Ze stylistiky mnoha vět je bohužel patrné, že Levinasovo myšlení zůstalo zčásti nepochopeno. Práce obsahuje i některé formální chyby: seznam literatury není formálně sjednocen, název nakladatelství Oikoymenth je často psán dvakrát, práce obsahuje drobné překlepy (např. „svor.“), „tamtéž“ by mělo být psáno s malým počátečním písmenem, vyvaroval

bych se užívání slova „vidina“ (str. 5), německé „man“ se píše s malým počátečním písmenem (str. 13). U internetového odkazu chybí datum a hodina navštívení, u poznámky č. 94, str. 25 chybí údaj, jaký příspěvek byl ze sborníku citován.

Musím bohužel konstatovat, že práce je jako celek problematická. Autorka práci několikrát přepracovávala a zpracovala i sekundární literaturu, některé připomínky vedoucího práce však zůstaly nezohledněny. Práce je ve vysoké míře poplatná sekundární literatuře a je zřejmé, že v mnoha ohledech nedošlo k vlastnímu pochopení Levinasova etického myšlení.

Bakalářskou práci Adély Volfové: „Vztahování se k druhému člověku v etice E. Levinase“ **doporučuji s určitým váháním k obhajobě před odbornou komisí.**

Navrhuji známku: dobře (3) s cílem dát autorce šanci svou práci obhájit

Posudek vypracoval: Doc. Dr. phil. Jakub Sirovátka

Datum: 5.5.2022